

Появиха се достойни послѣдователи-ученици на благочестивия отецъ Паисий, които продължиха дѣлото на народна пробуда; първо мѣсто въ цѣлата редица отъ велики народни труженици зае славниятъ, незабравимиятъ Софроний, епископъ Вратчански; той пръвъ издаде въ 1806 година своя „Недѣлникъ“. Софроний и всички други велики труженици отъ цѣлата редица, като Неофитъ Рилски и др. бѣха излѣзли изъ народа, и прѣзъ цѣлия си животъ непрѣкъснаха връзскитѣ съ него, поради безпрѣдѣлната хранима любовъ къмъ своята татковина; всички тия светители народни бѣха стълбове на поруганата българска народност. На всѣка стѣпка, при сгоденъ случай, тѣ на своя роденъ български езикъ подчъртаваха на своето паство българската старина и необходимостта отъ възраждането на българския народенъ духъ. Не съ силата на своята ученостъ, не съ личнитѣ блѣстящи качества, а съ дълбока вѣра въ българската народност, привличаха тѣ къмъ себе си сърдцето на българитѣ. Резултатитѣ отъ тѣхната неуморна дѣйностъ бѣха велики. Тѣ подигнаха народния духъ и посочиха дѣйността на борбата за народностъ и независимостъ. Понеже тѣ се придържаха омдростъта на Софокла, че „нищо жникъ е онзи, който има по-добъръ приятель отъ отечеството си“; въ това начало съзерцаваха тѣ чувството на отечестволюбие, неизбѣжно за всѣкиго и необходимо за ония, у които се пази слѣда отъ честолюбие, за да живѣятъ вѣчно въ паметъта на подраствающитѣ поколѣния, за да не умиратъ и да не бждатъ заличени отъ списъка на живитѣ, за да не бждатъ виначи излишно бреме на земята. Тѣ не искаха да се каже за тѣхъ: „И живъ бѣше безполезенъ и умрѣлъ — достоенъ за осжждане“! Тѣ не искаха и да се чуе